

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia 16 (2018)

ISSN 2081-1861

DOI 10.24917/20811861.16.20

Zofia Majda, Maciej Sztąberek, Monika Wachowicz

Słuchowe środki dydaktyczne w nauczaniu języków obcych¹

Rozwój kultury cyfrowej spowodował wzrost zainteresowania multimedialnymi środkami dydaktycznymi oraz zastosowaniem nowoczesnych technologii w edukacji pokolenia „ekranolatków”. Towarzyszący współczesnemu szkolnictwu holistyczny model nauczania², oraz hipertekstowy odbiór tekstów charakterystyczny dla młodych, cyfrowych nawigatorów³, doczekały się przyczynków oraz krytycznych opracowań będących pokłosiem konferencji naukowych oraz doskonalenia nauczycieli, zarówno w formie e-learningowych kursów, jak i studiów podyplomowych⁴.

Tymczasem techniczne środki dydaktyczne, a w szczególności środki dźwiękowe, cieszą się popularnością od dobrych kilkudziesięciu lat. Audycje radiowe i słuchowiska dla uczniów odgrywały dużą rolę już w okresie międzywojennym. Ich znaczenie potwierdzają nie tylko opracowania dotyczące rozwoju środków masowego przekazu, ale również przedwojenne reklamy prasowe czy wydane po II wojnie światowej tablice pomocnicze do „Elementarza” Mariana Falskiego. Radio odegrało istotną rolę w kształtowaniu się poprawnej polszczyzny po odzyskaniu

¹ Tekst powstał w ramach zajęć realizowanych na studiach doktoranckich w roku akademickim 2017/2018 w Uniwersytecie Łódzkim: *Praca w grupie metodą projektu*. Prowadząca zajęcia: dr hab. prof. UŁ Mariola Antczak.

² A. Szplit, *Holistyczne nauczanie języka obcego dzieci poprzez wykorzystanie bajek i opowiadań po angielsku*, „Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne” 2009, 18, s. 187–204.

³ A. Adamczuk-Stęplewska, *Czytelnik, nawigator, podróżnik? Młody odbiorca literackich hipertekstów*, [w:] *Media a czytelnicy. Studia o popularyzacji czytelnictwa i uczestnictwie kulturowym młodego pokolenia*, red. M. Antczak, A. Brzuska-Kępa i A. Walczak-Niewiadomska, 2013.

⁴ W roku akademickim 2018/2019 nauczyciele języków obcych będą mogli dokształcać się w zakresie technologii informacyjnej na uczelniach państwowych, jak i prywatnych m.in. „Wirtualizacja przestrzeni edukacyjnej” – Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Naukowej w Krakowie (*Wirtualizacja...*, 2018); „Technologie informacyjne w nauczaniu języków obcych” – Lingwistyczna Szkoła Wyższa w Warszawie (*Technologie...*, 2018).

niepodległości. Trudno także nie docenić roli działającego od roku 1946/1947 Radiowego Uniwersytetu Ludowego, przekształconego w 1948 roku we Wszechnicę Radiową⁵.

Mając na uwadze szczególne znaczenie materiałów dźwiękowych we współczesnym nauczaniu, autorzy artykułu postanowili scharakteryzować wybrane, autentyczne, audialne środki dydaktyczne, nakreślić krótko ich historię oraz ustalić korzyści płynące z ich zastosowań w nauczaniu języków obcych, mierzone efektami kształcenia (jakością oraz skróceniem czasu potrzebnego na przyswojenie materiału). W artykule omówiono także czynniki wpływające na dobór środków dydaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem tych audialnych. Całość wzbogacono ustaleniami terminologicznymi wokół pojęć: środki dydaktyczne (i terminy pokrewne, np. pomoce szkolne, środki kształcenia), słuchowisko, audiobook, podcast.

Próba nowatorskiego opracowania zagadnienia przez autorów, będzie w dużej mierze oparta na analizie krytycznej piśmiennictwa (w szczególności wydawnictw informacyjnych) z zakresu nauk o wychowaniu, opracowań metodycznych, ale także literatury dotyczącej różnych form audialnych możliwych do zastosowania w edukacji. Ponadto wykorzystano metodę porównawczą i własną obserwację autorską podczas realizacji zajęć z udziałem omawianych środków dydaktycznych w pracy z dziećmi i młodzieżą.

Środki dydaktyczne a pomoce szkolne – ustalenia terminologiczne

Termin *środki dydaktyczne* na gruncie wydawnictw informacyjnych z zakresu nauk o wychowaniu bywa niekiedy stosowany wymiennie z terminami: *środki kształcenia* lub *pomoce szkolne* czy *pomoce naukowe*. Różnorodność tych pojęć oraz różnice w ich znaczeniu powodują duże trudności w odpowiednim zdefiniowaniu przedmiotu badań niniejszego artykułu, a więc wszelkich materiałów dźwiękowych wykorzystywanych w procesie nauczania języków obcych, takich jak np. słuchowiska, audiobooki czy utwory muzyczne.

Zdaniem Zdzisława Nowaka pojęcie *środki kształcenia* należy rozpatrywać strukturalnie odwołując się do niech, jako do zbioru elementów, w ramach których funkcjonują pewne podzbiory odróżniające się od siebie ze względu na dobór poszczególnych elementów, bądź są rozpatrywane w zależności od sposobu ich uszeregowania czy akcentowania określonego zespołu cech. W takim ujęciu *środki dydaktyczne* są węższym pojęciem niż *środki kształcenia* i obejmują „zbiór przedmiotów materialnych umożliwiający usprawnienie procesu nauczania–uczenia się i uzyskiwanie osiągnięć szkolnych”⁶. Oprócz nich do najbardziej istotnych

⁵ Polska, *środki przekazu, radio*, [w:] *Encyklopedia PWN*, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Polska-Srodki-przekazu-Radio;4575132.html> [dostęp: 12.12.2017].

⁶ Z. Nowak, *Środki kształcenia*, [w:] *Encyklopedia Pedagogiczna*, red. W. Pomykało, Warszawa 1993, s. 817.

podzbiorów *środków kształcenia* należy zaliczyć *środki masowego przekazu* oraz *środki techniczne*. Podział środków kształcenia według Z. Nowaka uwzględnia przede wszystkim środki wzrokowe (wizualne), słuchowe (audialne), wzrokowo-słuchowe (audio-wizualne) oraz środki automatyzujące proces dydaktyczny. Zdefiniowane w ten sposób środki kształcenia mogą pełnić dwie podstawowe funkcje: poznawczo-kształcącą oraz emocjonalno-motywacyjną⁷. Podobną definicję *środków dydaktycznych* (również zamieszczoną w „Encyklopedii Pedagogicznej”) zawarł Józef Kuś w haśle *Środki dydaktyczne w rewalidacji*, który podobnie jak Z. Nowak, zaliczył je do zbioru przedmiotów materialnych, „które dostarczają uczniom określonych bodźców sensorycznych oddziałujących na ich wzrok, słuch, dotyk itd. ułatwiając im bezpośrednio i pośrednio poznawanie rzeczywistości, sposobów jej poznawania oraz ułatwiając percepcję zjawisk będących w toku poznawania”⁸. Zgodnie z tą definicją *środki dydaktyczne* służą wykształceniu różnego rodzaju umiejętności. Zdaniem J. Kusia środki dydaktyczne wchodzi w skład środowiska materialnego, w którym zachodzą procesy nauczania i uczenia się. Wyróżnił wśród nich trzy zasadnicze grupy: środki naturalne, środki techniczne i środki symboliczne (umowne). Środki słuchowe zostały umieszczone przez autora hasła w grupie środków technicznych, które odtwarzają rzeczywistość umożliwiając jej poznanie przy użyciu zmysłów. J. Kuś zaliczył do słuchowych środków technicznych nagrania (magnetofon) i audycje (radio, magnetofon, gramofon, wzmacniacz). Opisując najważniejsze cechy środków technicznych podkreślił, że umożliwiają one skrócenie czasu trwania procesu dydaktycznego oraz przekazanie uczniom większej ilości informacji w krótszym czasie⁹.

Zdaniem Wincentego Okonia pojęcie *środki dydaktyczne* jest pojęciem szerszym niż *pomoce naukowe* i obejmuje wszelkie przedmioty materialne usprawniające proces nauczania-uczenia się. Termin *pomoce naukowe* wg W. Okonia to tradycyjna nazwa środków dydaktycznych wzrokowych prostych, m.in. oryginalne przedmioty, modele, obrazy, wykresy, mapy¹⁰. Do technicznych środków słuchowych zaliczył natomiast: „gramofon, magnetofon czy radio”¹¹, a do środków dydaktycznych słuchowo-wzrokowych: „film dźwiękowy, telewizja, telewizja kasetowa, wideofon”¹².

Pojęcie *środków dydaktycznych* w ujęciu Józefa Półturzyckiego jest pojęciem węższym niż termin *pomoce naukowe* (nazywane też *środkami nauczania*). Do *pomocy naukowych* zaliczamy jego zdaniem „przedmioty, urządzenia i opracowania pisemne lub graficzne przydatne nauczycielowi i uczniowi do przekazu wiedzy

⁷ Tamże, s. 817–818.

⁸ J. Kuś, *Środki dydaktyczne w rewalidacji*, [w:] *Encyklopedia Pedagogiczna*, red. W. Po-mykało, Warszawa 1993, s. 811.

⁹ Tamże, s. 812–813.

¹⁰ W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 2003, s. 412.

¹¹ Tamże.

¹² Tamże.

i kształtowania umiejętności”¹³. W świetle tej definicji *środki (materiały) dydaktyczne* są przedmiotami, które dostarczają uczniom określonych bodźców sensorycznych „oddziałujących na ich wzrok, słuch, dotyk itp., ułatwiają im bezpośrednio i pośrednio poznawanie rzeczywistości”¹⁴. W tej kategorii mieszczą się zdaniem J. Półturzyckiego *środki słuchowe*, czyli takie, które pozwalają przekazywać dźwięki (magnetofon, radio itd.).

Podstawowym błędem logicznym uwzględnionych w artykule definicji: *słuchowych środków technicznych* według J. Kusia i technicznych środków słuchowych według W. Okonia oraz *środków słuchowych* według J. Półturzyckiego, jest uznanie urządzeń służących do odtwarzania materiałów dźwiękowych za słuchowe środki dydaktyczne. Radio czy magnetofon (w rozumieniu autorów) same w sobie nie stanowią środków dydaktycznych, lecz wyłącznie narzędzia do ich odtwarzania.

W artykule skupiono się na środkach dydaktycznych, które uczestniczą w procesie rozwoju jednej ze sprawności receptywnych, słuchowej. Komunikacja jako przekaz dwustronny zakłada, że jej uczestnicy posiadają sprawności zarówno produktywne, jak i receptywne, które pozwalają im nawiązać udaną interakcję. Pierwsze, które pozwolą im werbalnie – bądź na piśmie – przekazywać informacje oraz drugie, odpowiadające za umiejętność ich prawidłowego słuchowego – bądź wzrokowego – odbioru¹⁵. Sprawności receptywne, w tym słuchowe są kluczowe, gdyż wykształcenie ich jest niezbędnym warunkiem przyswojenia sprawności produktywnych. Środki dydaktyczne wspomagają proces rozwoju słuchowej sprawności receptywnej, jednakże aby spełniały swoją funkcję, muszą być zastosowane w należyty sposób.

Środki dydaktyczne na lekcji języka obcego

Środki dydaktyczne są ściśle powiązane z pozostałymi składnikami procesu nauczania, co oznacza, że ich użycie musi być zasadne i osadzone w kontekście poszczególnych zajęć. Każda lekcja języka obcego powinna być tworzona według jasno określonego planu w ramach konspektu, a następnie w formie konkretnego scenariusza. Na plan składa się kilka czynników, takich jak wykorzystane metody i techniki nauczania, opis przebiegu lekcji oraz – przede wszystkim – cele zajęć. Nauczyciel planując lekcję, decyduje o jej przeznaczeniu, które może uwzględniać przedstawienie nowego materiału lub jego powtórzenie oraz kształcenie określonych umiejętności. Dopiero kiedy cel(e) jest zoperacjonalizowany, można zacząć dopasowywać do niego odpowiednie metody kształcenia, poczynając od standardowej pracy z książką, przez gry dydaktyczne aż do metody projektowej. W jednym

¹³ J. Półturzycki, *Pomoce naukowe*, [w:] *Encyklopedia Pedagogiczna XXI wieku*, t. 4: P, Warszawa 2005, s. 651.

¹⁴ Tamże, s. 652.

¹⁵ H. Komorowska, *Metodyka nauczania języków obcych*, Warszawa 2002, s. 11.

scenariuszu lekcji mogą być wykorzystane różne metody kształcenia, należy jednak pamiętać o odpowiednim zaplanowaniu przebiegu zajęć tak, by połączyć rozwój wszystkich sprawności (mówienie, pisanie, słuchanie, czytanie) oraz by utrzymać uwagę uczniów przez cały czas trwania lekcji¹⁶. Decyzja o wykorzystaniu słuchowych środków dydaktycznych powinna być uzależniona od celu lekcji, wybranych metod kształcenia oraz planu.

Użycie słuchowych środków dydaktycznych jest zależne również od czynników warunkujących nauczanie, czyli od otoczenia, w którym nauczanie ma miejsce, postaci samego nauczyciela i przede wszystkim charakterystyki grupy docelowej, czyli uczniów. Przed zastosowaniem słuchowych środków dydaktycznych należy zapoznać się z wyposażeniem sali lub szkoły, w której zajęcia mają miejsce oraz upewnić się, że jako nauczyciele jesteśmy biegli w stosowaniu dostępnych nam technologii i urządzeń. Istotna jest również otwartość nauczycieli na samokształcenie w dziedzinie nowoczesnych środków dydaktycznym opisanym powyżej oraz chęć wprowadzania ich do sylabusu mimo ograniczeń czasowych narzucanych im przez program. Liczba, rodzaj i częstotliwość użycia słuchowych środków dydaktycznych jest zależna od wieku uczniów, poziomu ich zaawansowania oraz indywidualnych potrzeb. „Przedawkowanie” środków dydaktycznych nie prowadzi do wzrostu efektywności pracy, ponieważ ich rolą jest wspieranie procesu nauczania, a nie jego zastępowanie¹⁷. Nauczyciel powinien starannie selekcjonować najbardziej wartościowe i adekwatne środki dydaktyczne tak, by uczniowie korzystając z nich mogli jeszcze lepiej przyswajać materiał i rozwijać swoje sprawności językowe.

Wybór słuchowych środków dydaktycznych zależy od funkcji, jaką mają spełniać. Okoń wyróżnia cztery podstawowe funkcje pełnione przez środki dydaktyczne: poznawczą, kształcącą, wychowawczą i dydaktyczną. Kolejno odpowiadają one za bezpośrednie poznawanie rzeczywistości, poznawanie wiedzy o rzeczywistości, kształtowanie stosunku do rzeczywistości oraz rozwijanie działalności przekształcającej rzeczywistość¹⁸. Odnosząc powyższą kategoryzację do słuchowych środków dydaktycznych, uczniowie szkolą umiejętność słuchania w języku obcym jednocześnie przyswajając informacje zawarte w treści nagrania, które pomagają im zrozumieć różne aspekty otaczającego ich świata i odpowiednio się do nich ustosunkować. Funkcje wymienione przez Okonia łączą się ze sobą, jednakże nauczyciel może przygotować zadania, które skupiają się na poszczególnych funkcjach bardziej niż na innych. Generalnie środki dydaktyczne służą do usprawnienia procesu przyswajania wiedzy poprzez dostarczanie uczniom zróżnicowanych bodźców oraz do zmotywowania ich. W zależności od ich przeznaczenia, środki dydaktyczne dzielimy na autentyczne oraz dydaktyczne.

Autentyczne środki słuchowe (nazywane także oryginalnymi, źródłowymi lub zapożyczonymi) są materiałami, które nie zostały przeznaczone do wykorzystania

¹⁶ Tamże.

¹⁷ W. Okoń, *Wprowadzenie do dydaktyki...*, s. 275.

¹⁸ Tamże, s. 286–289.

w nauce języków obcych. Materiały (środki) autentyczne mogą występować w różnych formach (ustne, pisemne, elektroniczne itd.) i być związane z wieloma sferami życia. Powstają w naturalnych sytuacjach komunikacyjnych, w których interlokutorom przyświeca realny cel interakcji. Materiały są tworzone przez rodzimych użytkowników języka dla rodzimych użytkowników języka i nie mają na celu przekazywania wiedzy w środowisku szkolnym. W zależności od tego czy zostały poddane modyfikacjom, materiały autentyczne nazywane są *dydaktyzowanymi* albo *niedydaktyzowanymi*¹⁹. W przeciwieństwie do materiałów autentycznych, materiały dydaktyczne są tworzone w celach stricte powiązanych z różnymi formami nauczania języka, takimi jak "wprowadzenie struktury gramatycznej, słownictwa wpisującego się w dany blok tematyczny lub potrzeba uwrażliwienia [uczniów] na jakąś odmianę stylistyczną"²⁰. Z tego powodu nazywamy je również materiałami pedagogicznymi, preparowanymi lub fabrykowanymi. Niektóre materiały pedagogiczne są tworzone przez *native speakerów*, co pozwala uczniom obcować z pewnymi aspektami autentyczności, takimi jak akcent danego lektora bądź tematyka, którą porusza, nigdy nie są one jednak w pełni autentyczne. Nauczyciel powinien dobrać odpowiedni rodzaj wykorzystywanych przez niego słuchowych środków językowych do funkcji, którą mają pełnić na konkretnej lekcji.

Znając czynniki, które warunkują użycie słuchowych środków dydaktycznych i rozumiejąc cel ich wykorzystania, pozostaje zastanowić się, w jaki sposób mogą być one zastosowane na lekcji. Istnieje „wachlarz” technik, który pozwala zarówno na samodzielną pracę ucznia z materiałem, jak i na pracę w grupach. Słuchowe środki dydaktyczne mogą być wykorzystane na każdym etapie lekcji, począwszy od odsłuchiwania w celu wprowadzenia nowego słownictwa, poprzez powtórzenie materiału który uczniowie już znają w trochę innej formie, aż po samodzielną produkcję uczniów. Marta Bolińska dzieli słuchowe środki dydaktyczne na wpisujące się w dwa modele, w zależności od sposobu ich użycia: reżyserski i analityczno-opisowy²¹. W modelu reżyserskim uczniowie sami tworzą dany środek dydaktyczny, co wymusza na nich poznanie jego formy i przygotowanie analityczne, natomiast w modelu analityczno-opisowym zamieniają się w badaczy, których celem jest opisanie interesującego ich utworu. Ostatecznie o efekcie naukowym nie decyduje środek dydaktyczny, ale umiejętność efektywnego wykorzystania go przez nauczyciela zgodnie z wcześniej określonym celem lekcji, charakterystyką grupy oraz jej potrzebami.

¹⁹ M. Smuk, *Definicje i redefinicje materiałów autentycznych – perspektywa podmiotowa ucznia*, „Języki Obce w Szkole” 2013, nr 1, s. 77, <http://jows.pl/content/definicje-i-redefinicje-materia%C5%82%C3%B3w-autentycznych-%E2%80%93-perspektywa-podmiotowa-ucznia?page=2> [dostęp: 15.12.2017].

²⁰ Tamże, s. 79.

²¹ M. Bolińska, *Cisza – dźwięk – wizja. O intersemiotycznej naturze tekstów kultury docierających do młodych odbiorców (komiks, słuchowisko, widowisko)*, [w:] *Czytanie tekstów kultury. Metodologia, badania, metodyka*, red. B. Myrdzik, I. Morawska, Lublin 2007, s. 415.

Słuchowe środki dydaktyczne

Większość z wymienionych w artykule słuchowych środków dydaktycznych nie wymaga użycia zaawansowanych technologii. Najczęściej w zupełności wystarcza laptop i dobre chęci ze strony nauczyciela. Jak już wcześniej wspomniano, środki dydaktyczne, w tym także te słuchowe, możemy podzielić na dwie grupy: materiały pedagogiczne, czyli intencjonalnie dydaktyczne oraz wspomniane wcześniej materiały autentyczne. Do pierwszej z nich należą materiały, które zostały przygotowane z myślą o użyciu ich w szkole, w celach edukacyjnych. Zaliczamy do nich przede wszystkim dołączane do podręczników płyty, które zawierają: wywiady, piosenki, dźwiękowe scenki rodzajowe czy materiały do powtarzania i rozumienia ze słuchu. Do słuchowych materiałów pedagogicznych możemy zaliczyć także różnego rodzaju aplikacje webowe (ang. *web application*), które można zdefiniować jako:

program komputerowy, który pracuje na serwerze i komunikuje się poprzez sieć komputerową z hostem użytkownika komputera z wykorzystaniem przeglądarki internetowej użytkownika, będącego w takim przypadku interaktywnym klientem aplikacji internetowej. W pracy aplikacji internetowej musi pośredniczyć serwer WWW. [...] Mechanizm prezentacji danych w przeglądarce określa się czasem mianem cienkiego klienta. Przykładem aplikacji internetowej jest mechanizm edycji treści encyklopedii Wikipedia. Inne witryny WWW należące do tej kategorii to np. serwis aukcyjny Allegro czy księgarnia internetowa Merlin²².

Jako przykład takiej aplikacji, służącej do nauki języków obcych, można przytoczyć chociażby stronę *lyricstraining.com*, w ramach której nauka języków obcych odbywa się za pomocą szerokiej oferty zamieszczonych na stronie znanych piosenek. Mechanizm aplikacji polega na tym, że użytkownik słuchając danej piosenki, musi symultanicznie wypełniać luki w zapisanej poniżej transkrypcji utworu. Co ważne, piosenki te można odtwarzać na czterech poziomach trudności określonych według angielskiego nazewnictwa: *beginner*, *intermediate*, *advanced* i *expert*. Z każdym poziomem wypełnia się coraz większą liczbę luk, aby w rezultacie na najwyższym z nich, wpisać samemu tekst całej piosenki. W ofercie, która cały czas jest poszerzana, znajdują się w danym momencie piosenki w dwunastu językach (także w języku polskim). Oprócz aplikacji, do materiałów pedagogicznych zaliczyć można również strony internetowe oraz programy edukacyjne, jak na przykład słowniki z możliwością odsłuchania poprawnej wymowy. Materiały autentyczne, jak wcześniej wspomniano, powstały natomiast w zupełnie innych celach, lecz ich użycie na lekcjach może również być pomocne i wartościowe. Do słuchowych materiałów autentycznych możemy zaliczyć między innymi: audiobooki, słuchowiska, podcasty, publikacje radiowe oraz muzykę rozrywkową.

²² MrMr, *Strona vs. Aplikacja – czym się różnią i czy się różnią*, 2013, <https://webroad.pl/inne/724-strona-vs-aplikacja-czym-sie-roznia-i-czy-sie-roznia> [dostęp: 14.12.2017].

Ze względu na fakt, że większość materiałów pedagogicznych jest dobrze znana nauczycielom i często przez nich stosowana, głównie za sprawą wydawnictw podręcznikowych oraz instytucji edukacyjnych, które często dołączają je do swojej podstawowej oferty, zdecydowaliśmy się nie opisywać tych materiałów. Swoją uwagę poświęcimy przede wszystkim wybranym materiałom autentycznym, mającym, naszym zdaniem, duży potencjał, aby efektywnie korzystać z nich na lekcjach języków obcych, a jednocześnie nieco zapomnianym lub zwyczajnie pomijanym. Historia wybranych przez nas materiałów sięga czasem nawet kilkudziesięciu lat, jednak świadomość związana z ich stosowaniem w szkole wydaje nam się niewystarczająca. Choć wielu nauczycieli kojarzy nazwy takich materiałów, to nie zawsze w pełni rozumieją ich naturę i wielki potencjał dydaktyczny. Bardzo często materiały takie jak audiobooki i słuchowiska traktuje się w języku potocznym jako synonim tej samej twórczości, podczas gdy ich forma znacznie się różni. Nazwa podcast natomiast, będąc dość nowym pojęciem, jest stosowana przez wiele osób mimo braku znajomości jej znaczenia. Wprowadza to chaos informacyjny i pojęciowy. Z powyższych względów postanowiliśmy opisać dokładniej trzy wspomniane materiały autentyczne, a mianowicie: a) audiobooki, b) słuchowiska i c) podcasty.

Audiobooki

Pierwszym wartym uwagi środkiem dydaktycznym jest audiobook, czyli książka mówiona, której idea polega na tym, że lektor odczytuje treść całej książki do mikrofonu, aby odbiorca mógł jej później wysłuchać na nagraniu znajdującym się na dostępnym nośniku. Często, zwłaszcza w bibliotekach, audiobooki można znaleźć także pod takimi hasłami jak *Dokument dźwiękowy*, *Wydawnictwa dla niewidomych* czy *Czytanie na głos*, co niestety często utrudnia skuteczne wyszukiwanie tego rodzaju zasobów²³. Obecnie najbardziej popularnym określeniem jest jednak termin „audiobook”.

Początków audiobooków w dużej mierze należy szukać w literaturze oralnej, czyli przekazywanej za pomocą głosu w epoce przedpiśmiennej. Jak zauważył Dominik Antonik:

Głos jest pierwotnym nośnikiem literatury, więc w pewnym sensie możemy mówić o powrocie do korzeni, o tym, że historia zmierzająca od epickiej opowieści, przez głośne czytanie w kierunku cichej lektury zadrukowanych stron kodeksowej książki zaczyna się odwracać²⁴.

Istotne w tym kontekście jest odrodzenie tradycji głośnej lektury w krajach anglosaskich w XIX wieku, kiedy to głośne czytanie z domów klasy średniej i wyższej, przeniosło się do kawiarni i sfery publicznej, a w rezultacie – przeistoczyło się

²³ B.M. Morawiec, *Audiobook – książka towarzysząca*, „Bibliotekarz” 2015, nr 6, s. 13.

²⁴ D. Antonik, *Audiobook: od brzmienia słów do głosu autora*, „Teksty Drugie” 2015, nr 5, s. 128.

w czytanie o charakterze komercyjnym, czego przykładem były gromadzące tłumy odczyty Karola Dickensa²⁵. Tradycja głośnego czytania stanowiła więc podatny grunt dla rozwoju audiobooków, do których pojawienia się przyczynił się bezpośrednio rozwój techniczny, a dokładniej powstanie fonografu i radia²⁶. Zwłaszcza przydatny okazał się fonograf umożliwiający reprodukcję dźwięku. Co ciekawe, jego twórca – Tomasz Edison uważał, że najważniejszym zastosowaniem fonografu jest właśnie produkcja książek mówionych dla osób niewidomych, a nie rozwój przemysłu muzycznego, z jakim przede wszystkim wiąże się ten wynalazek²⁷.

Początki funkcjonowania audiobooka wiążą się przede wszystkim z przeznaczeniem tego środka dla osób niewidomych i niedowidzących, dla których miał on być alternatywą publikacji pisanych alfabetem Braille'a. Początkowo audiobooki nagrywano na płytach winylowych, kasetach magnetofonowych, a potem na płytach CD. Wraz z rozwojem cyfryzacji i wprowadzeniem nowych formatów audio, a zwłaszcza mp3, pojawiła się możliwość korzystania z audiobooków na odtwarzaczach audio i w Internecie. To właśnie w największej mierze przyczyniło się do popularyzacji audiobooków wśród większej liczby osób i to nie tylko tych niepełnosprawnych. Od lat 90. oraz początku XXI wieku, audiobooki zaczęły zyskiwać coraz większą popularność wśród dzieci i dorosłych²⁸. Współcześnie szkolna młodzież coraz częściej słucha lektur szkolnych w formie audio. Ponadto audiobooki zaczęły pełnić funkcję książki towarzyszącej, której słucha się podczas wykonywania jednocześnie innych czynności w tym na przykład podczas jazdy komunikacją miejską czy prowadzenia samochodu. Z tego też względu książki w wersji audio są często określane mianem *literatury samochodowej*²⁹. Audiobooki są też wygodnym rozwiązaniem dla rodziców, niemających czasu czytać swoim dzieciom, które nie potrafią jeszcze zrobić tego samemu³⁰.

Audiobooki najczęściej są czytane przez profesjonalnych i znanych aktorów jak np. Piotr Fronczewski, który nagrał audiobooki do wszystkich książek o przygodach Harry'ego Pottera³¹. Jednak coraz częstszą praktyką jest także nagrywanie audiobooków przez samych autorów książek, czego dobrym przykładem są wydania audio książek Hillary Clinton czy Michała Witkowskiego na gruncie polskim³². Wartym uwagi jest także fakt, że współcześnie audiobooki coraz częściej przyjmują

²⁵ S. Kozłow, *Audio Books in a Visual Culture*, „Journal of America Culture” 1995, nr 4, s. 84, za: D. Antonik, *Audiobook: od brzmienia słów...*, s. 129.

²⁶ Tamże.

²⁷ M. Rubery, *Play it again, Sam Weller. New Digital Audiobooks and old ways of reading*, „Journal of America Culture” 1995, nr 4, s. 84.

²⁸ B.M. Morawiec, *Audiobook – książka towarzysząca...*, s. 12.

²⁹ U. Bieniecka, A. Niedek, *Literatura samochodowa*, wprost.pl, <https://www.wprost.pl/tygodnik/128680/literatura-samochodowa.html> [dostęp: 19.03.2019].

³⁰ Tamże.

³¹ Tamże.

³² Tamże.

formę słuchowisk³³. Takie audiobooki są bowiem czytane z podziałem na role, czyli kwestie każdej z postaci zostają odczytane przez innego aktora. Ponadto w takich audiobookach stosowane są także efekty dźwiękowe, które mają na celu pobudzić wyobraźnię słuchaczy.

W kontekście dydaktyki języków obcych, audiobooki mogą stanowić doskonałe narzędzie do nauki poprawnej wymowy³⁴ lub rozumienia różnych akcentów w zależności od pochodzenia lektora, co może pomóc w procesie przyswajania danego języka i rozwijania kompetencji komunikacyjnej wśród uczniów. Audiobooki są bowiem na ogół czytane przez profesjonalistów, którzy przykładają dużą wagę do kultury języka, zachowując nieskazitelną dykcję godną naśladownictwa. Oprócz korzyści w sferze wymowy, odsłuchiwanie audiobooka może również zmotywować uczniów do poszerzania zasobów ich słownictwa. Podstawowym warunkiem do zrealizowania powyższych celów jest jednak wybranie historii, która będzie wystarczająco interesująca dla uczniów. Audiobook może być też wygodną formą dla osób słabo widzących, dla których samodzielne czytanie tekstu drukowanego, może być znacznym utrudnieniem. Równie skutecznym może się okazać zastosowanie modelu reżyserskiego i poproszenie uczniów, aby spróbowali nagrać własny audiobook. Dzięki temu będą musieli nie tylko dobrze poznać treść pierwowzoru, ale także spróbować mu dorównać na etapie samodzielnej produkcji.

Słuchowiska

Interesującym słuchowym środkiem dydaktycznym, jest wspomniane wcześniej słuchowisko, które współcześnie traktuje się jako gatunek teatru radiowego³⁵. Słuchowisko podobnie jak audiobook zawdzięcza swoje istnienie rozwojowi techniki w tym powstaniu wspomnianego wcześniej fonografu, który umożliwił reprodukcję dźwięku. Drugim z kluczowych wynalazków dla powstania słuchowiska jest radio. To właśnie dzięki powstaniu i rozwojowi radiofonii, mogła wykształcić się sztuka radiowa, z której wywodzi się słuchowisko.

Za początek historii słuchowisk w Polsce, można przyjąć dwie daty³⁶. Pierwszą z nich jest 29 listopada 1925 roku, kiedy to Polskie Towarzystwo Radiotechniczne na antenie próbnej stacji nadawczej, wyemitowało w ramach wieczoru historycznego, adaptację *Warszawianki* Stanisława Wyspiańskiego. Według Aleksandry Pawlik „utwór ten przyjęło się uważać za pierwsze słuchowisko adaptacyjne”³⁷. Drugą ważną datą jest 17 maja 1928 roku, kiedy to wyemitowano *Pogrzeb Kiejstuta* – pierwsze słuchowisko oryginalne (napisane specjalnie dla

³³ B.M. Morawiec, *Audiobook – książka towarzysząca...*, s. 12.

³⁴ Tamże.

³⁵ A. Pawlik, *Teatr Radiowy i jego gatunki*, Toruń 2014.

³⁶ Tamże, s. 117.

³⁷ Tamże.

radia) autorstwa Witolda Hulewicza, wybitnego współtwórcy i teoretyka teatru radiowego³⁸. W ten sposób wytyczony został pierwszy podział słuchowisk na: te stworzone specjalnie na potrzeby radia oraz utwory zaadaptowane. Słuchowisko rozwinęło skrzydła w Polsce przede wszystkim za sprawą Teatru Polskiego Radia, który wciąż tworzy nowe słuchowiska zarówno dla dorosłych, jak i młodszej publiczności, a którego dorobek jest doceniany za granicą w ramach międzynarodowych festiwali sztuki radiowej. Oprócz tego kilka razy, słuchowisko zagościło także w ramówkach stacji komercyjnych. Współcześnie, niektóre wydawnictwa audiobooków również próbują swoich sił z formą słuchowiskową jak np. serwisy Audioteka.pl czy Storytel.pl, jednak dużo większą uwagę poświęcają wspomnianym wcześniej audiobookom w formie słuchowiskowej. Za granicą stacje takie jak chociażby BBC, w dalszym ciągu tworzą i emitują słuchowiska, które często są emitowane w pasmach popołudniowych, aby umilić czas słuchaczom podczas zmywania naczyń po obiedzie³⁹. Często są one także dostępne do odsłuchania na stronie danej stacji, bądź też na stronie autora słuchowiska, jeśli kierownictwo rozgłośni wyraziło zgodę. Aleksandra Pawlik definiuje słuchowisko jako

artystyczny tekst audialny, zbudowany z materii słownej i dźwiękowych elementów niewerbalnych, podporządkowanych dramaturgii radiowej. Słuchowisko to utwór radiowy, który jest twórczą realizacją scenariusza⁴⁰.

Zdaniem innej wybitnej polskiej badaczki sztuki słuchowiskowej – Elżbiety Pleszun-Olejniczakowej „słuchowisko powstaje podobnie jak film (lub co najmniej znakomita ich większość) w oparciu o scenariusz – co najwyżej bardziej lub mniej precyzyjny”⁴¹. Aleksandra Pawlik wymienia sześć radiowych środków wyrazu, jakie są stosowane w słuchowisku: słowo, głos, gest foniczny, efekty dźwiękowe, muzyka, cisza⁴².

O ile pierwsze z dwóch wymienionych środków wyrazu, mają także duże znaczenie w przypadku audiobooków, o tyle pozostałe z nich dotyczą już tylko słuchowiska i teatru radiowego. Tym, co różni kanoniczny audiobook od słuchowiska jest przede wszystkim obecność efektów dźwiękowych i muzyki w tym drugim. Za pomocą tak zwanej „kuchni akustycznej”⁴³ tworzona jest przestrzeń dźwiękowa, która pozwala słuchaczowi ulokować bohaterów w świecie przedstawionym. W słuchowisku występuje także podział na role. Aktorzy wcielający się w daną

³⁸ Tamże.

³⁹ M. Lachman, *W radiu obraz jest lepszy*, „Tekstualia” 2013, nr 1(32), s. 29.

⁴⁰ A. Pawlik, *Teatr Radiowy...*, s. 122.

⁴¹ J. Bachura, A. Pawlik, E. Pleszkun-Olejniczakowa, *Dwa Teatry. Studia z zakresu teorii i interpretacji sztuki słuchowiskowej*, Toruń 2011, s. 71.

⁴² A. Pawlik, *Teatr Radiowy...*, s. 122.

⁴³ Termin używany przez praktyków i teoretyków zajmujących się sztuką radiową, określający wszelkie efekty akustyczne występujące w słuchowisku. J. Bachura, A. Pawlik, E. Pleszkun-Olejniczakowa, *Dwa Teatry...*, s. 269.

postać nie skupiają się w tym przypadku na poprawnym i estetycznym przeczytaniu tekstu tak, jak ma to miejsce w audiobookach, lecz na odegraniu danej kwestii, tak aby wypadła wiarygodnie i miała walory artystyczne. Ponadto nawet w słuchowiskach, które są adaptacjami, tekst pierwotny nie jest realizowany w pełnej formie. Słuchowisko na podstawie utworu literackiego jest jedynie adaptacją, swego rodzaju wariacją na podstawie oryginału, podczas gdy w przypadku wspomnianego wcześniej audiobooka czy powieści radiowej, słuchacz ma do czynienia z pełnym tekstem pierwowzoru. Te wszystkie cechy sprawiają, że słuchowisko ma dużo bardziej skomplikowaną, a zarazem dynamiczną i atrakcyjną formę niż audiobook. Można więc pokusić się o obrazowe porównanie i stwierdzić, że słuchowisko jest niczym film, tylko że zamiast opowiadać historię obrazem, czyni to wyłącznie za pomocą dźwięków i głosów.

W procesie nauczania języka obcego, słuchowisko może przede wszystkim umożliwić osłuchanie się z formą mówioną języka obcego. Aktorzy bowiem nie czytają, lecz mówią w sposób naturalny, a jednocześnie za sprawą wyćwiczonej dykcji, czynią to w sposób estetyczny i zrozumiały, dzięki czemu uczniowie mają większą szansę usłyszeć dokładnie dane słowo czy wyrażenie. Ponadto aktorzy używają często mowy potocznej oraz różnego rodzaju slangów i skrótów, których uczniowie nie spotkają raczej w tradycyjnych formach literackich. Co ważniejsze, aktorzy wcielają się w różne postacie, wywodzące się z innych środowisk, a także mające inne pochodzenie regionalne. Różną się więc pod względem akcentu, co również może dać cenną wiedzę uczniom, którzy, chcąc naśladować ulubione postacie, mogą przyswoić chociaż częściowo poprawny dla danej nacji akcent. Oprócz tego bogata „kuchnia akustyczna”, może rozbudzić wyobraźnię uczniów i ułatwić im skupienie uwagi na słuchanej historii, co może tylko pozytywnie wpłynąć, na wspomniane wyżej efekty edukacyjne. Ponadto w przypadku osób o modalności słuchowej, dane zagadnienie może zostać dużo szybciej i skuteczniej przyswojone, dzięki bogatej w różne dźwięki formie słuchowiskowej, niż przypadku drukowanego tekstu.

Warto również rozważyć model reżyserki, w ramach którego uczniowie tworzyliby własne słuchowisko na podstawie wybranego przez nauczyciela tekstu. W ten sposób musieliby najpierw przeanalizować i zrozumieć zarówno konstrukcję zaproponowanego tekstu, jak i słuchowiska oraz zasad dramaturgicznych nimi rządzących. Grając w słuchowisku musieliby zapamiętać tekst, nauczyć się poprawnej wymowy, a także swego rodzaju operowania głosem w taki sposób, aby oddawał emocje. Jak stwierdziła Bolińska, nagranie słuchowiska przez uczniów może także służyć „utrwalaniu świadomości literackiej, kojarzeniu słuchowiska na przykład z pierwowzorem powieściowym”⁴⁴. Jeśli zaś uczniowie będą kojarzyć tekst literacki i historię, mogą też mimochodem zapamiętać wiele obcych dotąd słów. Nagranie mini słuchowiska, podobnie jak zresztą audiobooka, jest możliwe nawet w warunkach szkolnych. Wystarczy do tego bowiem jeden najprostszy mikrofon, umożliwiający nagranie dźwięku, oraz program do jego montażu. O ile mikrofon

⁴⁴ M. Bolińska, *Cisza – dźwięk – wizja...*, s. 415.

wymaga poniesienia pewnych kosztów przez szkołę, o tyle w przypadku montażu dźwięku, można skorzystać z darmowego oprogramowania udostępnianego na zasadach wolnej licencji, czego dobrym przykładem jest chociażby program Audacity. Takie ćwiczenie praktyczne może więc zwiększyć zaangażowanie grupy przy zgłębieniu danej tematyki, a jednocześnie stanowić dla niej interesującą odskocznnię.

Podcasty

Użytecznym słuchowym środkiem dydaktycznym jest podcast. Według dostępnego online słownika „Oxford Learner’s Dictionaries”, podcast to

cyfrowy plik audio, który może zostać pobrany z Internetu i odtworzony na komputerze lub urządzeniach mobilnych⁴⁵.

Warto zauważyć, że współcześnie *podcastem* będziemy określać nie tylko materiały audio, ale również zapisy dźwięku i obrazu (wideo). Wspomniana definicja obejmuje bardzo wiele materiałów, które mogą zostać wykorzystane na zajęciach nauki języka obcego. Pierwszą podstawową kategorią są mniej lub bardziej profesjonalne audycje radiowe, które można czasami pobrać ze stron tradycyjnych rozgłośni radiowych, lecz najczęściej są one udostępniane na blogach i portalach społecznościowych takich jak na przykład YouTube.com. Mogą to być audycje publicystyczne na tematy związane z kulturą, a nawet wywiady. Podcastem może być także serwis informacyjny, jeśli rozgłośnia zdecyduje się go udostępnić w takiej formie. Najczęściej są to jednak swego rodzaju blogi dźwiękowe, w których autor bądź autorzy dzielą się ze słuchaczami opiniami na interesujące ich tematy z zakresu kultury, sportu czy muzyki. Podcastem mogą być także różnego rodzaju materiały szkoleniowe i poradniki czego bardzo dobrym przykładem jest chociażby podcast publikowany w Internecie przez brytyjską instytucję kulturowo-oświatową w zakresie nauki języka angielskiego – British Council (britishcouncil.org).

Reasumując, podcast jest kategorią znacznie szerszą niż audiobook czy słuchowisko, bowiem ostatnie z wymienionych form, mogą także przybrać formę podcastu. Muszą jednak spełnić podstawowy warunek, czyli zostać opublikowane w Internecie z możliwością pobrania bądź odsłuchania na urządzeniach mobilnych. Zarówno audiobooki, jak i słuchowiska można coraz częściej spotkać w takiej formie. Zwłaszcza książki mówione w postaci cyfrowych plików audio, cieszą się coraz większą popularnością, wypierając powoli tradycyjne audiobooki na płytach CD czy DVD. Audiobooki, w postaci cyfrowych plików audio, można znaleźć przede wszystkim na stronach wydawnictw książek mówionych (np. Audioteka.pl), które po utrzymaniu odpowiedniej opłaty wysyłają użytkownikom zakupione pliki drogą elektroniczną w tym na przykład na maila. Audiobooki w formie podcastu można

⁴⁵ Podcast, [w:] *Oxford Learner, Dictionary*, <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/podcast?q=podcast> [dostęp: 15.12.2017].

także spotkać na portalach społecznościowych takich jak wspomniana wcześniej platforma YouTube czy SoundCloud.

Jak można więc stosować podcasty w nauce języka obcego? Sposobów jest zapewne tyle ile rodzajów materiałów kryjących się pod tym pojęciem. Jednak do najważniejszych możliwości należy przede wszystkim korzystanie z podcastów jako materiałów do nauki rozumienia oraz do powtarzania ze słuchu. Uczniowie mogą dzięki temu nie tylko uczyć się samego języka, ale także zdobywać wiedzę na inne tematy, przedstawiane w danym podcaście. W tym przypadku równie pomocne może okazać się wdrożenie modelu reżyserskiego, w ramach którego uczniowie mieliby stworzyć własny podcast, co zmotywuje ich zarówno do przygotowania merytorycznego jak i rozwinięcia świadomości samej formy takiej audycji.

Konkluzja

Słuchowe środki dydaktyczne zdefiniowane przez autorów na początku artykułu odgrywają istotną rolę pomocniczą w dydaktyce języka obcego. Aby spełniały odpowiednio swoje funkcje, czyli ułatwiały przyswojenie materiału, muszą być dobrane do profilu uczniów oraz poszczególnych celów nauczania. Należy również wziąć pod uwagę czynniki warunkujące użycie słuchowych środków dydaktycznych, takie jak dostępność oraz otwartość nauczyciela na wprowadzanie ich do sylabusu i dydaktyki. Wśród wymienionych słuchowych środków dydaktycznych, najciekawsze wydały się autorom, wybrane ze względu na swój niedoceniony potencjał dydaktyczny, materiały autentyczne. Audiobooki, słuchowiska i podcasty mogą być zastosowane na wiele sposobów, na różnych etapach lekcji (prezentacja, praktyka, produkcja). Ich użycie pomoże uczniom oswoić się z rodzimą wymową angielską, poszerzyć swoją wiedzę o kulturze, rozwinąć kompetencję komunikacyjną i wykształcić pozytywną postawę w stosunku do języka.

Bibliografia

- Adamczuk-Stęplewska A., *Czytelnik, nawigator, podróżnik? Młody odbiorca literackich hiper-tekstów*, [w:] *Media a czytelnicy. Studia o popularyzacji czytelnictwa i uczestnictwie kulturowym młodego pokolenia*, red. M. Antczak, A. Brzuska-Kępa i A. Walczak-Niewiadomska, 2013, s. 27–51.
- Antonik D., *Audiobook. Od brzmienia słów do głosu autora*, „Teksty Drugie” 2015, nr 5, s. 126–147.
- Bachura J., Pawlik A., Pleszkun-Olejniczakowa E., *Dwa Teatry. Studia z zakresu teorii i interpretacji sztuki słuchowiskowej*, Toruń 2011.
- Bachura J., *Odśłony wyobraźni. Współczesne słuchowisko radiowe*, Toruń 2012.
- Bolińska M., *Cisza – dźwięk – wizja. O intersemiotycznej naturze tekstów kultury docierających do młodych odbiorców (komiks, słuchowisko, widowisko)*, [w:] *Czytanie tekstów kultury. Metodologia, badania, metodyka*, red. B. Myrdzik, I. Morawska, Lublin 2007.

- Dolata E., *Środki dydaktyczne w kształceniu specjalnym*, [w:] *Encyklopedia pedagogiczna XXI w.*, t. 6: *Su–U*, Warszawa 2007, s. 394–396.
- Hubbard P., *Technologies for Teaching and Learning L2 Listening*, [w:] *The handbook of technology and second language teaching and learning*, red. C.A. Chappelle, S. Sauro, NJ 2017, s. 93–106.
- Komorowska H., *Metodyka nauczania języków obcych*, Warszawa 2002.
- Kupisiewicz Cz., *Podstawy dydaktyki ogólnej*, Warszawa 2005.
- Kuś J., *Środki dydaktyczne w rewalidacji*, [w:] *Encyklopedia Pedagogiczna*, red. W. Pomykało, Warszawa 1993, s. 811–817.
- Lachman M., *W radiu obraz jest lepszy*, „Tekstualia” 2013, nr 1(32).
- LearnEnglish Podcasts*, [w:] *British Council Org*, <http://learnenglish.britishcouncil.org/en/learnenglish-podcasts> [dostęp: 14.12.2017].
- Morawiec B.M., *Audiobook – książka towarzysząca*, „Bibliotekarz” 2015, nr 6, s. 12–14.
- MrMr, *Strona vs. Aplikacja – czym się różnią i czy się różnią*, 2013, <https://webroad.pl/inne/724-strona-vs-aplikacja-czym-sie-roznia-i-czy-sie-roznia> [dostęp: 14.12.2017].
- Nowak Z., *Środki kształcenia*, [w:] *Encyklopedia Pedagogiczna*, red. W. Pomykało, Warszawa 1993, s. 817–818.
- Okoń W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 2003.
- Olkusz W., *Dyskretny urok sztuki radiowej. W świecie słuchowisk Kazimierza Kowalskiego*, Opole 1995.
- Pawlik A., *Teatr Radiowy i jego gatunki*, Toruń 2014.
- Podcast*, [w:] *Oxford Advanced American Dictionary*, https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/american_english/podcast [dostęp: 15.12.2017].
- Podcast*, [w:] *Oxford Learner's Dictionary*, <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/podcast?q=podcast> [dostęp: 15.12.2017].
- Półturzycki J., *Pomoce naukowe*, [w:] *Encyklopedia Pedagogiczna XXI wieku*, t. 4: *P*, Warszawa 2005, s. 651–655.
- Rambowicz I., *Style uczenia się uczniów w klasach I–III*, 2016, http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/desklight-93ac2485-bbd3-4540-b0f0-89ccd8126aea/c/Iwona_rambowicz_style_uczenia_sie_uczniow_w_klasach_I- [dostęp: 12.12.2017].
- Polska, środki przekazu, radio*, [w:] *Encyklopedia PWN*, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Polska-Srodki-przekazu-Radio;4575132.html> [dostęp: 12.12.2017].
- Smuk M., *Definicje i redefinicje materiałów autentycznych – perspektywa podmiotowa ucznia*, „Języki Obce w Szkole” 2013, nr 1, <http://jows.pl/content/definicje-i-redefinicje-materia-%C5%82%C3%B3w-autentycznych-%E2%80%93-perspektywa-podmiotowa-ucznia?-page=2> [dostęp: 15.12.2017].
- Style uczenia się – Słuchowcy – cz. II*, [w:] *edulider.pl*, <http://www.edulider.pl/edukacja/style-uczenia-sie-sluchowcy-cz-ii> [dostęp: 15.12.2017].
- Szplit A., *Holistyczne nauczanie języka obcego dzieci poprzez wykorzystanie bajek i opowiadań po angielsku*, „Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne” 2009, 18, s. 187–204.
- Środki dydaktyczne*, [w:] *Nowy słownik pedagogiczny*, red. W. Okoń. Warszawa 2007, s. 412.
- Technologie informacyjne w nauczaniu języków obcych*, Lingwistyczna Szkoła Wyższa w Warszawie, 2018, <https://lingwistyka.edu.pl/podyplomowe-lsw/> [dostęp: 24.08.2018].
- Ur P., *Teaching listening*, [w:] *A Course in Language Teaching Trainee Book*, Cambridge 1999, s. 41–47.

Wirtualizacja przestrzeni edukacyjnej, <http://podyplomowe.up.krakow.pl/informator.html>
[dostęp: 24.08.2018].

Auditory Teaching Aids in Foreign Language Teaching

Abstract

In their article, the authors discuss the use of auditory teaching aids in foreign language teaching with particular emphasis on authentic materials (original, source, borrowed), i.e. arising in natural and real, not didactic communication situations. In the text we find the characteristics of selected, auditory teaching aids (audiobook, radio and podcast), their history and the benefits of their use in foreign language teaching, specified by the authors. The authors explore the factors influencing the selection of auditory teaching resources depending on the objectives pursued. The article includes also terminological findings around the notions: didactic resources (and related terms, e.g. school aids, educational measures), radio drama, audiobook, podcast. The following methods are used to achieve the goals: critical analysis of the literature and own observation during the course of classes with the participation of discussed didactic means in work with children and young people.

Keywords: auditory teaching aids, authentic materials, teaching a foreign language, didactics, podcast, audiobook, radio drama

Zofia Majda, Maciej Sztąberek, Monika Wachowicz
University of Lodz